

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

‘Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem’ (Joh 2:11). We lezen vandaag uit Johannes 2 over de bruiloft in Kana. Een verhaal dat ten diepste gaat over vreugde, over het leven in al haar volheid, dat door Jezus weer gaat stromen. Blijdschap, zegen, levensvreugde. Waar Jezus onder mensen aanwezig is en uitdeelt van zijn goedheid, daar wordt alles dat opraakt en schraal wordt weer hersteld.

In het Johannesevangelie bestaat Jezus’ optreden uit zeven wondertekenen. Het woord ‘teken’ (*semeia*) is dan ook een belangrijk sleutelwoord in het Johannesevangelie. Soms geeft de evangelist ook uitleg bij die tekenen. Het laatste vers van dit verhaal is daar een voorbeeld van. Want in vers 11 horen we deze samenvattende woorden:

*Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem.*

Jezus zou vele wondertekenen verrichten, en zeven daarvan heeft Johannes opgenomen in zijn evangelie. In Johannes 2 lezen we hoe Jezus daar ‘een begin’ (*archè*) mee maakte. Zoals God in het begin zijn macht toont in zeven scheppingsdaden, zo laat Jezus in zeven heilsdaden zien wie hij ten diepste is. In de zeven tekenen wordt zichtbaar wie Jezus is. Dat hij de Messias is, de Mensenzoon, de Zoon van God.

Het eerste wonderteken vindt plaats op een bruiloft. En dat is prachtig! Een bruiloft is niets anders dan een verbondsfeest. Twee mensen, twee geliefden, die met de Heer als getuige een verbintenis van trouw en liefde sluiten in het bijzijn van familie, vrienden en dierbaren. In het Oude Nabije Oosten werden trouwfeesten uitbundig gevierd. Vandaag de dag is dat nog steeds zo. Dagenlang is het feest. Er is eten en drinken in overvloed, waarvan royaal uitgedeeld wordt. En de wijn mocht daarbij niet ontbreken! Natuurlijk is het ook mogelijk om zonder alcohol of wijn te genieten van een feest. Maar wijn staat in het Bijbelse spreken, en dus ook in Johannes 2, symbool voor de vreugde, voor het leven zelf.

‘Op de derde dag’ (Joh 2:1). Het is opvallend dat Johannes zijn verhaal met deze woorden begint. Op de derde dag... wanneer we teruglezen in Johannes 1, dan blijkt dat die derde dag terugverwijst naar de dag waarop Johannes de Doper over Jezus heeft getuigd. Want steeds als er een nieuwe dag aanbreekt, spreekt Johannes in hoofdstuk 1 over ‘de volgende dag’ (Joh 1:29,35,43). Die woorden van Johannes de Doper liegen er niet om.

*Daar is het lam van God dat de zonden van de wereld wegneemt (Joh 1:29).*

Nog voor het optreden van Jezus begonnen is, brengt Johannes het lijden ter sprake. Nu al vallen er woorden die verwijzen naar de opstanding van de gekruisigde. Heel subtiel verwijst Johannes hier al naar het Paasfeest. Want op de derde dag na zijn dood breekt voorgoed het licht door van Gods genade.

Maar dan wisselt het verhaal van perspectief in het tweede deel van vers 1. ‘De moeder van Jezus was er, en ook Jezus en zijn leerlingen waren op de bruiloft uitgenodigd’. Maria wordt hier als eerst genoemd. Want zij is ook de eerste die op zal merken dat de wijn op is en dat het feest heel spoedig zal versralen. Dat alleen al is opmerkelijk.

Een tekort aan wijn. Dat werd in het Midden Oosten beschouwd als een schromelijk gebrek aan gastvrijheid. Een grote flater. Hoe dat kwam, daar zegt Johannes niets over. Maar duidelijk is wel dat de feestvreugde spoedig zal stokken.

Het gesprek tussen Jezus en Maria is eigenaardig. Maria richt zich tot Jezus. Zonder al te veel introductie, legt ze het probleem bij hem neer: 'ze hebben geen wijn meer'. Ze heeft er alle vertrouwen in dat haar zoon zal ingrijpen. Het antwoord van Jezus is vreemd. 'Vrouw wat heb ik met u te doen'. Het klinkt afstandelijk, en op het eerste gehoor ook behoorlijk hard. Zo kennen we Jezus niet. Maar laten we nog even verder lezen. Want gelijk daarna zegt Jezus: 'mijn uur is nog niet gekomen' (Joh 2:4).

'Mijn uur is nog niet gekomen'. Het is een zinnetje dat vooruitwijst naar het Passieverhaal van Johannes in hoofdstuk 19. Eén van de allermooiste, maar ook meest ontroerende scènes uit het Johannesevangelie. Maria staat daar samen met haar zus, Maria van Magdala en de geliefde leerling onder het kruis. Alle anderen zijn gevlucht. Alleen zij zijn nog met hem meegegaan. En daar aan het hout geslagen in die donkere nacht... zijn mond droog en dorstig en zijn ogen dof van verdriet, ziet hij zijn moeder staan. Nog één keer ziet hij haar, en nog één keer spreekt hij haar toe. En hier klinkt dan opnieuw het woordje 'vrouw'. Maar het klinkt helemaal anders. 'Vrouw, zie uw zoon'. En tot de geliefde leerling zegt Jezus: 'zie, uw moeder'. Zo kwetsbaar, zo liefdevol gezegd. Maar als we dan nog even verder lezen in Johannes 19, dan zegt Johannes even later: 'vanaf dat uur nam de leerling haar bij zich in huis' (Joh 19:26-27).

Hier in Johannes 2 komen we een mens tegen die zich ten volle bewust is van zijn naderende einde, en de lange weg die hij moet gaan. 'Mijn uur is nog niet gekomen': daarmee bedoelt Jezus dat de tijd nog niet rijp is. Pas op het kruis vindt Jezus' volle verheerlijking plaats. Op het kruis wordt de volle glorie zichtbaar: de lijdende Gods die zijn leven schenkt door te sterven voor alle mensen die in hem geloven. Maria kan die woorden van Jezus nog niet begrijpen. Pas wanneer zij onder het kruis staat en deelgenoot is van Jezus' laatste uur, begrijpt ze wat hij bedoeld heeft. Het eerste teken in Kana verwijst naar het laatste en grootste teken dat hij zou verrichten.

In Johannes 2 gaat het over de ervaring van het tekort. Het feest hapert aan alle kanten. Het stroomt niet meer. De wijn is opgebraakt en er is geen vreugde meer. Het duurt niet lang meer, of alle gasten moeten weggestuurd worden. Heel herkenbaar misschien. Het leven dat haar glans verliest omdat er teveel gebeurd is. Als je ziek wordt en begint te beseffen hoe lang de weg naar herstel is, als een dierbare wegvalt en je leven moet met een lege plek, als eenzaamheid je naar de keel grijpt, als onverschilligheid je moedeloos maakt of mensen je diep teleurstellen... er zijn zoveel redenen waarom het leven haar smaak en geur kan verliezen. Maar waar Jezus onder mensen aanwezig is, daar wordt alles ten goede gekeerd. Dat is wat dit verhaal ons vertellen wil.

Want al in het eerste teken wordt duidelijk dat Hij alles ombuigt. Johannes schrijft dat er zes watervaten klaarstonden voor het Joodse reinigingsritueel. Bij het binnen en buitengaan, bij elke maaltijd en plechtigheid, werd het gebruikt om niet alleen de handen te reinigen, maar ook het keukengerei en het vaatwerk. Die vaten waren enorm groot en konden wel 470 tot 700 liter water bevatten. Een enorme hoeveelheid. Nu blijken die vaten vrijwel leeg te zijn, want Jezus gebiedt de bedienden om de vaten te vullen tot aan de rand. En wanneer de vaten dan bijna overstromen, geeft Jezus

opdracht om er water uit te scheppen en de drank naar de ceremoniemeester te brengen. Pas als de ceremoniemeester van de drank heeft geproefd, openbaart zich het wonder. Verbaasd en verwonderd roept hij de bruidegom erbij en zegt hij:

*Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede. Maar u hebt de beste wijn tot nu bewaard!*

Als je het verhaal letterlijk leest, dan val je inderdaad van de ene in de andere verbazing. Het is een rommelige bedoeling. Een slecht georganiseerd feest dat in het water dreigt te vallen door een tekort aan wijn. En dan Jezus die het feest net op tijd weet te redden door water in wijn te veranderen: niet zomaar wijn, maar wijn van de allerbeste kwaliteit. De logica ontbreekt je als je er verder over nadenkt: de bruiloftsgasten zijn al uren aan het feesten en zijn al lang niet nuchter meer. Sommige gasten hebben al goed in het glaasje gekeken. Ze zullen alles drinken wat je ze voorschuift. Wie schenkt nu de beste wijn op het laatst?

Maar ook hier is het belangrijk om te bedenken dat de taal die Johannes gebruikt steeds dubbele lagen heeft. Met dit eenvoudige, maar wonderlijke verhaal over een bruiloftsfeest wil Johannes laten zien hoe Gods genade in Jezus weer begint te stromen. Ik zei het al: een bruiloft is een verbondsfeest. En verwijst dit feest niet simpelweg naar het verbond tussen God en zijn volk? De bruidegom in dit verhaal is niemand anders dan de Heer zelf, en de gasten zijn volk. Maar het was allang geen feest meer tussen God en Israël. Ondanks de kritische stem van profeten, dwaalden zij af van hun herder. Ze zochten hun geluk elders en vertraptten het recht. De liefde tussen God en zijn volk was allang verflauwd. Er is geen wijn meer, geen vreugde en geen liefde. Dit huwelijk is allang mislukt.

Maar dan is Jezus daar en blijkt dit feest toch doorgang te vinden. Het feest wordt zelfs nog mooier dan het ooit geweest is. In Jezus geeft God ons de allerbeste wijn. Wat Jesaja eens voorspeld had, wordt nu werkelijkheid: de bruidegom verheugt zich weer over zijn bruid. Door Jezus leren mensen met nieuwe oren te luisteren naar de Schriften, ze vinden de vreugde weer. Hun harten gaan weer open, in Hem vinden ze een nieuwe bestemming. De vreugde van Christus is een wonderlijk geschenk. Jezus volgen betekent niet dat je altijd blij moet zijn, of dat er geen lijden meer is in je leven. Maar de verbondenheid met hem geeft aan het leven een grondtoon van vervulling en dankbaarheid omdat je weten mag dat hij je liefheeft, dat je bij Hem vergeving en genade mag vinden.

Ik sta nog even stil bij de bedienden. Ze worden in dit verhaal toegesproken, eerst door Maria en later door Jezus. Maar zelf zeggen ze niks. Ze krijgen geen naam en geen stem in dit verhaal. Daarom kijken we ook zo gemakkelijk over ze heen. Maar juist deze naamloze bedienden zijn sleutelfiguren in het wonder dat hier geschiedt. Zonder vragen te stellen, zonder ge-ja-maar, doen ze gehoorzaam wat Jezus zegt. En juist in die gehoorzame dienstbaarheid gebeurt het wonder. Water wordt wijn.

Waar Jezus uitdeelt van zichzelf, daar is het goed. Het gaat bij hem om een royale gastvrijheid waarbij ieder mens welkom is. 'Hij toonde zo zijn grootheid'. Met die woorden vat Johannes samen wat Jezus hier doet. De Statenvertaling heeft hier heerlijkheid. Maar de grootheid van Jezus is niet gelegen in machtige dingen, in geld

of goed. De bron van zijn grootheid is het uitdelen van zijn goedheid, zijn barmhartigheid.

Hou houd je het vol in moeilijke tijden, wanneer het leven haar glans verliest? Hoe hervind je dan de vreugde? Het verhaal in Johannes 2 nodigt ons uit om naar Jezus te kijken, en die houding van gastvrijheid eigen te maken. Om met steeds met een open hart met elkaar op weg te gaan, een luisterend oor te bieden aan mensen die Jezus zoeken, mensen dorstend naar een andere weg, de weg van liefde en mededogen.

Of kijk naar de dienaren in dit verhaal, letterlijk *diakenen* (Joh 2:5). Hoe ze luisteren naar Jezus' stem. Ook zij wijzen ons in de juiste richting. Want in hun stille eenvoud staan zij misschien nog wel het dichtst bij Jezus. Jezus die dienstbaar is geweest tot het einde toe en alles van zichzelf gegeven heeft. Luisteren naar hem, daar zijn waar je nodig bent en soms ook de minste willen zijn.

Op de bruiloft in Kana wordt het tekort aan wijn aangevuld met water, met stromend water. En zo vloeit water over in wijn. In Jezus begint alles te tintelen en te stromen. Het bruist weer van het leven; er is weer vreugdedrank; wijn die het mensenhart verheugt. Waar Jezus te gast is bij mensen, wordt de vreugde hersteld. Hij is de ware wijnstok, het leven zelf. Waar hij uitdeelt van zichzelf, daar is genoeg. Meer dan genoeg.

Amen.